

Prof. dr hab. Bogdan Ocieszak, Akademia Muzyczna w Gdańsku
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina: instrumentalistyka
80-855 Gdańsk, ulica Łagiewniki 56/10
tel. 58 301 21 13
tel. kom. 600 721 340
adres e-mail: bogoc@wp.pl

Gdańsk, dnia 04.01.2016

Opinia dotycząca pracy doktorskiej Pana **Łukasza Długosza**

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 17.12.2015.

Zlecenie zostało podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 roku, nr 65, poz. 595, Dz. U. z 2005 roku nr 164, poz. 1365).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 23.09.2013 w sprawie powierzenia mi obowiązków recenzenta w przewodzie doktorskim Pana mgr Łukasza Długosza.

Razem ze wspomnianym wyżej pismem, otrzymałem pracę doktorską Pana mgr Łukasza Długosza: „*Współczesny polski koncert fletowy na przykładzie Koncertu na flet z towarzyszeniem orkiestry smyczkowej, fortepianu i perkusji Władysława Słowińskiego oraz ...como el sol e la mar... na flet, flet altowy i orkiestrę kameralną Grażyny Pstrokońskiej-Nawratil*” oraz dokumentację Doktoranta.

Dokumentacja doktoranta

Doktorant przedstawił dokumentację podzieloną na trzy części, z których pierwsza zawiera obowiązkowe dokumenty wymagane w przewodzie doktorskim, oraz imponującą ilość dyplomów przyznanych Kandydatowi, jako laureatowi rozlicznych konkursów. Część druga to wykaz pozostałych nagród i medali, z odznaczeniem *Gloria Artis* włącznie, a także poświadczenia udziału Doktoranta w międzynarodowych festiwalach fletowych, uczestnictwa w kursach mistrzowskich pod kierunkiem najwybitniejszych mistrzów, wykaz dokonanych nagrań płytowych. W tej części znajdują się też informacje o prowadzonych przez Kandydata kursach mistrzowskich i Jego udziale w pracach jury konkursów fletowych. Część trzecia to statystycznie podsumowany olbrzymi zbiór kopii afiszy, plakatów i programów koncertów wykonanych przez Doktoranta, jako solistę i kameralistę.

Do pisemnej pracy doktorskiej dołączona jest płyta CD z nagraniem Dzieła Artystycznego. To płyta nagrana przez znamienitą wytwórnię płytową DUX, przy wydaniu której swój udział miały też dwa wydawnictwa nutowe: polskie Państwowe Wydawnictwo Muzyczne i angielski Boosey & Hawkes, oraz Związek Kompozytorów Polskich. Płyta CD wydana jest wraz ze stosowną książeczką, opisującą dzieła, kompozytorów, wykonawców i realizatorów nagrania. Troszkę szkoda, że w książeczce wkraść się błąd i niewłaściwie podano czas trwania poszczególnych części utworów.

Podstawowe wiadomości o Kandydacie

Pan **Łukasz Długosz** urodził się 22.10.1983 w Skarżysku-Kamiennej. Naukę muzyki rozpoczął w tamtejszej PSM I stopnia. Następnie kontynuował edukację w OSM I i II st. w Lublinie oraz w OSM I i II st. we Wrocławiu, gdzie uzyskał świadectwo dojrzałości. W latach 2002-2003 studiował w uczelniach niemieckich, najpierw Staatliche Hochschule für Musik we Freiburgu Bryzgowijskim (klasa fletu Mirjam Nastasi) a następnie w podobnej uczelni w Monachium, którą ukończył w klasie fletu Andrasa Adorjana w roku 2009 z dyplomem *Meisterklasse*, uznanym w roku 2013 przez gdańską Akademię Muzyczną za równoważny z dyplomem magisterskim.

W późniejszych latach pan Łukasz Długosz podejmował studia uzupełniające we francuskim Konserwatorium Paryskim (CNSMDP) pod kierunkiem Pierre-Yves Artaud (w latach 2007-2008), zaś w latach 2009-2010 w prestiżowym amerykańskim Yale University w New Haven, u Ransoma Wilsona. Swoje umiejętności doskonalił też uczestnicząc w kursach mistrzowskich

najwybitniejszych artystów swej specjalności, takich jak: Aurel Nicolet, James Galway, Peter-Lukas Graf, Trevor Wye, Philippe Bernold.

Kandydat jest laureatem wielu konkursów krajowych i zagranicznych. Pierwsze laury zdobywał jako uczeń szkoły średniej (konkursy w Kielcach, Białej Podlaskiej, Szczecinku). Pierwszą swoją zagraniczną nagrodę otrzymał mając lat 18 w niemieckim Uelzen, później zdobył ich kilkanaście: w roku 2003: Konkurs *Jeunesses Musicales* w Bukareszcie- II miejsce, XVI konkurs we włoskiej miejscowości Ovada- Grand Prix i I miejsce, konkurs mozartowski w Wiesbaden- III miejsce i ponownie konkurs w Uelzen- III nagroda. W roku 2004 I miejsce i nagroda specjalna w rumuńskiej Timisoara (Temeszwar), w roku 2005- I miejsce na konkursie we włoskim Viggiano, w roku 2006 I nagroda na konkursie w Mannheim, II nagroda na konkursie im. Carla Nielsena w duńskim Odense, I nagroda na monachijskim konkursie imienia Teobalda Böhma, I miejsce na konkursie *Lions Club* w Marktoberdorf, III miejsce na podobnym konkursie w Braunschweig i I miejsce na konkursie w Oberstdorf. Rok 2007 przyniósł Doktorantowi I miejsce na włoskim konkursie *Domenico Cimarosa* w Aversa, a w roku 2008 zajął II miejsce na Międzynarodowym Konkursie im. Jean-Pierre Rampala w Paryżu.

Doktorant, jako solista, współpracuje z wieloma renomowanymi orkiestrami kameralnymi i symfonicznymi. Pod dyrekcją znakomitych dyrygentów (wśród nich byli Zubin Mehta, Helmuth Rilling, Jacek Kaspszyk, Gabriel Chmura, Jerzy Maksymiuk, Agnieszka Duczmal) występował w salach takich, jak nowojorska Carnegie Hall, Złota Sala wiedeńskiego *Musikverein*, Konzerthaus we Wiedniu i w Berlinie, sala Filharmonii Monachijskiej i *Herkulesaal* w Monachium. Pod batutą Krzysztofa Pendereckiego wielokrotnie wykonywał jego *Koncert fletowy*.

Pan Łukasz Długosz dokonał wielu nagrań płytowych oraz archiwalnych dla radia i telewizji. Jego koncerty były wielokrotnie retransmitowane przez najważniejsze stacje radiowe: Polskie Radio, Radio RMF Classic, angielskie BBC, niemieckie Südwestrundfunk, Norddeutscher Rundfunk, Bayerischen Rundfunk, Deutschlandradio Kultur i Radio France.

Wśród 10 albumów płytowych są nagrane dla następujących wytwórni: Naxos, Sony, Fleur de Son Classic, Classic Produktion Osnabrück, CD Accord oraz Dux.

W roku 2010 Doktorant po raz pierwszy wystąpił z London Symphony Orchestra, z którą nagrał płytę zawierającą koncert, który napisał Michael Colina.

Kandydat, jako wybitny solista, jest stale zapraszany do uczestnictwa w jury międzynarodowych konkursów muzycznych. Zasiadał w takim gronie między innymi na konkursach w Monachium, Bukareszcie, Temeszwar obok takich znakomitości jak choćby Peter Lukas Graf.

Pan Łukasz Długosz występował podczas międzynarodowych festiwali fletowych w Brukseli, Zagorie, Monachium, Manchesterze, Freiburgu i Paryżu. Prowadzi też liczne mistrzowskie kursy w kraju i poza jego granicami.

W uznaniu wybitnych osiągnięć artystycznych oraz możliwości ich rozwijania otrzymał liczne stypendia artystyczne: ministerialne stypendia artystyczne MKiDN

w latach 2000, 2002, 2005, stypendium *Młoda Polska* 2008 i 2011, liczne stypendia fundacji krajowych i zagranicznych. W 2006 roku otrzymał w Monachium stypendium *Zeit Preis*, w tym samym mieście w roku 2010 nagrodę muzyczną *Gasteig-Musikpreis*. W roku 2012, za wybitne zasługi dla kultury polskiej, pan Łukasz Długosz otrzymał od Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego brązowy medal *Gloria Artis*.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pana Łukasz Długosza *Współczesny polski koncert fletowy na przykładzie Koncertu na flet z towarzyszeniem orkiestry smyczkowej, fortepianu i perkusji Władysława Słowińskiego oraz ...como el sol e la mar... na flet, flet altowy i orkiestrę kameralną Grażyny Pstrokońskiej-Nawratil* składa się z zapisu dzieła artystycznego, dokonanego na płycie CD, zawierającej nagranie wymienionych w tytule dzieł oraz opisu tegoż dzieła w formie drukowanej. Na płycie CD utrwalono ponadto utwór Szymona Laksa, *Symfonię na orkiestrę smyczkową*.

Kandydatowi, występującemu jako solista w koncertach fletowych, towarzyszy, w powiększonym składzie, Orkiestra Kameralna Filharmonii Narodowej pod dyrekcją Krzysztofa Słowińskiego.

Rozważając muzykę XX wieku zwykle mówimy o niej „współczesna”. Tak też Doktorant odniósł się do dzieła Władysława Słowińskiego mimo, że od napisania owego utworu minęło już lat sześćdziesiąt. Zauważyć wypada, że minione stulecie to obszar niezwykle pojemny, jeśli brać pod uwagę stylistykę muzyczną. Jeszcze zanim umrze Ryszard Strauss (1949), odchodzą „ojcowie” całkiem nowej muzyki: Alban Berg (1935) i Arnold Schönberg (1951). Na takim tle *Koncert* Władysława Słowińskiego jawi się jako dzieło klasyczne. Nieśmiałe eksperymenty metryczne w części pierwszej, bardziej rozbudowane w II części dopiero zapowiadają zmiany w muzycznym języku. Podobną rolę pełnią kadencje poszczególnych części, znacząco różne w charakterze od tradycji romantycznej. W utworze zwraca uwagę istotna rola fortepianu, początkowo sprawiającego wrażenie swoistej „podpory” przebiegu muzycznego, później pełniącego bardziej zindywidualizowaną funkcję. Ciekawie brzmią zastosowane w tym zestawie rozmaite instrumenty perkusyjne.

Znakomite wykonanie *Koncertu* jest zasługą przede wszystkim solisty, lecz spory udział w sukcesie mają instrumentalisci mu towarzyszący: doskonale brzmiąca Orkiestra Kameralna FN, perkusiści i pianista. Pełna obsada wykonawców wymieniona jest w książeczce dołączonej do płyty. Z entuzjazmem i pietyzmem odniósł się do dzieła swego ojca dyrygujący

całością Krzysztof Słowiński. W rezultacie powstało wdzięczne dzieło, którego bardzo miło się słucha.

Dobrze się stało, że Łukasz Długosz postanowił przywrócić pamięci to zapomniane właśnie dzieło polskiego kompozytora.

„...como el sol e la mar... na flet, flet altowy i orkiestrę kameralną” Grażyny Pstrokońskiej-Nawratil to utwór znacznie późniejszy, powstały w końcu XX wieku (1997), choć wydawca płyty i niektóre źródła podają rok 2007. Częściowo sprawę tę wyjaśnia rozmowa Doktoranta z kompozytorką, zamieszczona w pracy, jako aneks. Być może w XXI wieku kompozytorka „odnowiła” swą dawniejszą partyturę. Dzieło stanowi część większego cyklu „myśląc o Vivaldim”- *Lato*, nawiązującego do *Pór roku* barokowego kompozytora.

Obraz muzyczny dzieła, jego tytuł, a także tytuły poszczególnych części (*Plaża, Głębina, Złoty wiatr*) budzą wprost skojarzenia z obrazami impresjonistów, nie będzie pewnie błędu w stwierdzeniu, że to muzyka postimpresjonistyczna. Instrumentarium tradycyjnej orkiestry kameralnej zostało powiększone o harfę, melodyczne instrumenty perkusyjne (wibrafon). Zastosowane tu wyszukane techniki kompozytorskie, niełatwe do odczytania przez wykonawców, służą doskonale wywołaniu u odbiorcy określonych skojarzeń i uczuć.

Mistrzowskie wykonanie utworu przez solistę i towarzyszących mu wraz z dyrygentem artystów sprawia, że słuchacz rzeczywiście może poczuć gorący oddech lata na gorących plażach południa.

Drukowany opis dzieła artystycznego zawiera cztery rozdziały, poprzedzone wstępem i opatrzone podsumowaniem, bibliografię, spis przykładów nutowych. Jako aneksy Kandydat dołączył przeprowadzone przez siebie rozmowy z kompozytorami wykonywanych dzieł i spis polskich koncertów fletowych powstałych w wieku XX i XXI.

Rozdział pierwszy pracy to przedstawienie historii gatunku koncertu instrumentalnego, jak się wydaje, zbyt obszerne na potrzeby i warunki omawianej pracy. W rozdziale drugim autor przedstawia biografie obojga twórców prezentowanych kompozycji, z obszernym wykazem skomponowanych dzieł. Dopiero trzeci rozdział pracy zajmuje się właściwym opisem wykonywanych dzieł, w kolejności ich powstania. Pan Łukasz Długosz w ciekawy sposób przedstawia ich budowę formalną, charakteryzując melodykę, innowacje rytmiczne i sonorystyczne, zwłaszcza w przypadku utworu Grażyny Pstrokońskiej-Nawratil. Opisuje użytą technikę mikrotonową, formalne retrospekcje w stronę fugi, multifony i ćwierćtonowe glissanda budujące nastrój odpowiadający zamierzeniom autorki.

Czwarty rozdział pracy jest poświęcony problemom, które napotyka wykonawca przedstawianych utworów. Jako, że *Koncert* Słowińskiego nie znajduje ich wiele, skupia się na wprowadzonych przez siebie pewnych

zmianach agogicznych, które uatrakcyjnijają wykonanie. Nieco inaczej jest w przypadku muzyki znacznie nowszej, utworu „...como el sol e la mar... Widać to już w rozszerzonym tytule: wykonawca musi użyć dwóch instrumentów, grając dodatkowo na flecie altowym. Różne określenia artykulacyjne, mimo w miarę dokładnego zapisu, pozostawiają w muzyce XXI wieku spore pole dla własnej inwencji solisty, jako twórcy-wykonawcy. Z zamieszczonej rozmowy z kompozytorką wiadomo, że Kandydat trafił doskonale w zamierzenia autorki dzieła, ułatwiając tym samym działania przyszłym wykonawcom tego utworu.

Cennym uzupełnieniem opisu dzieła są fragmenty dotyczące efektów kolorystycznych zastosowanych w głosach towarzyszącej soliście orkiestry.

Konkluzja

Pan mgr Łukasz Długosz od dłuższego czasu, mimo stosunkowo młodego wieku, funkcjonuje w muzycznym świecie, nie tylko polskim, jako czołowy flecista. Dokumentacja Kandydata przedstawia ogrom jego artystycznych dokonań, a także rozmiar powszechnego uznania w środowisku muzycznym. Walory wykonawcze obu prezentowanych dzieł pozostają poza dyskusją; dobrze się stało, że również muzycy towarzyszący grają na najwyższym poziomie. Praca pisemna stanowić może cenną pomoc dla przyszłych wykonawców omawianych dzieł.

Całość dokonań Kandydata stanowi niezwykle cenny, istotny wkład w dzieło krzewienia kultury polskiej, tak z powodu prezentowania muzyki ojczystej, jak i dla niezwykle wysokiego poziomu artystycznego wszelkich jego wykonań.

Stwierdzam, że Doktorant wykazał się wrażliwością i umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy artystycznej, stosowną wiedzą teoretyczną, a jego praca, stanowiąc oryginalne dokonanie artystyczne, spełniła wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku. **Pracę przyjmuję z wielką satysfakcją.**

prof. dr hab. Bogdan Ocieszak